

**Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів
культурної спадщини Одеської облдержадміністрації**

Одеський обласний центр української культури

**Фестивалі народної творчості:
методика організації та проведення
(методичні рекомендації)**

Одеса, 2020

Фестивалі народної творчості: методика організації та проведення (методичні рекомендації)

Загальна класифікація фестивалів

Вирішили провести фестиваль, але виникає багато питань щодо його організації, так би мовити, самої «кухні» підготовки, одного з наймасштабніших, культурно-мистецьких заходів. Тоді цей матеріал для вас.

Отже, фестиваль вирізняється особливою атмосферою свята, орієнтацією на показ кращих художніх колективів і виконавців, обмежений окремою тематикою, конкретними термінами та місцем проведення. Основне завдання фестивалю - внести свіжий подих у культурне життя міста, району, села, створити максимально широку участь як для виконавців, так і для глядачів.

В даний час, фестивальний рух у в нашій країні, шириться і розвивається. Фестиваль стає частиною життя не тільки в великих містах, а і в сільській місцевості.

Фестивалі мають наступну класифікацію.

За організаційними ознаками: час і місце.

За часом проведення:

- короткострокові (одноденні; кілька днів; тижневі фестивалі);
- середньострокові (від двох тижнів до одного місяця);
- довгострокові (місяць і більше). До довгострокових також відносяться фестивалі, які потребують тривалої підготовки в питаннях організації.
- За місцем організації та відповідної локалізації:
 - стаціонарні - проходить в одному і тому місці (будинок, культури, площа, інший майданчик) або в одній і тій місцевості (місто, село);
 - мобільні, що проходить на різних майданчиках, в різних містах, районах, селах.

За функціональною ознакою:

За наявністю змагальної складової:

- орієнтація на консолідацію людей, пов'язаних однією ідеєю або родом діяльності, і виявлення загальних тенденцій в представленому напрямку (фестиваль-огляд, фестиваль-демонстрація);

- відкрита форма змагання з метою виявити кращого, еталонного представника в представленому напрямку (конкурс-фестиваль).

Хоча конкурсна основа і є суттєвою і сприяє підвищенню інтересу в учасників і глядачів, але на даний час вона не повинна домінувати. Тенденція називати фестивалем будь-який конкурс є помилковою. Це нівелює якісні характеристики фестивалю.

За предметно-змістовною ознакою:

По тому, які досягнення представлені:

- спортивні (футбольний фестиваль, фестиваль баскетболу);
- видів мистецтва (театральний, вокальний, хореографічний, кіномистецтва);
- гастрономічний фестиваль (борщу, вареників, ковбаси т.і.); - фестиваль захоплень (метеликів, повітряних куль);
- професійні фестивалі (модельєрів, кондитерів).

За статусною ознакою:

по географії учасників:

- локальні (районні, міські, обласні);
- всеукраїнські;
- міжнародні.

За досягненням учасників:

- об'єднання переможців і призерів менш значущих акцій (менших за локалізації);
- переможців і призерів різних років, різних напрямків діяльності.

Однією з найважливіших характеристик фестивалю є його статус в культурному житті (міжнародний, національний, регіональний).

Кожен фестиваль має художню концепцію. Вона формується з урахуванням всіх різноманітних просторово-часових характеристик фестивалю, традицій і вже існуючих форм і напрямків культурно-мистецького життя та зорієнтована на певні категорії глядачів.

У більшості фестивалі мають тематичну спрямованість. Це дає можливість доповнювати кожен з фестивалів різними виставковими заходами, семінарами, конференціями, творчими лабораторіями, круглими столами, майстер-класами т.і.

Комплекс організаційних заходів фестивалю

При підготовці фестивалю в першу чергу формується організаційний комітет. До оргкомітету входять працівники управлінь, відділів культури, їх структурних підрозділів та інших організацій, які беруть участь у підготовці та проведенні фестивалю. Вони розробляють положення фестивалю. Положення - це документ, в якому регламентуються організаційні моменти фестивалю.

Положення обов'язково складається з:

- назви (теми) фестивалю;
- мети і порядку його проведення;
- термінів та умов проведення;
- визначення кількісного та якісного складу учасників, вимог до репертуару або завдання;
- критеріїв оцінки результатів;
- складу та роботи журі;
- визначення номінацій та нагород для переможців;

Положення затверджується керівником відповідного органу культури в залежності від статусу фестивалю (регіональний, національний, міжнародний тощо) та реєструється в управлінні юстиції.

Важливо зазначити, що

статус міжнародного фестивалю надається Міністерством культури та інформаційної політики України за поданням управлінь культури обласних державних адміністрацій;

статус обласного фестивалю надається управліннями культури облдержадміністрацій за поданням районних та міських органів культури.

Організувати і провести фестиваль не просто, це доволі трудомісткий та кропіткий процес. Тому далеко не завжди фестивалі проходять на належному

рівні. Дуже важливо щоб фестивалі були добре продумані та сплановані, оскільки учасники сприймають фестиваль як візитну картку приймаючої сторони.

Важливо не упустити жодної деталі. Для цього організатори повинні розробити комплекс заходів з організації фестивалю.

1. Визначення теми, ідеї, мети, та завдань.
2. Створення ініціативної групи або оргкомітету з проведення фестивалю.
3. Вироблення і затвердження на всіх рівнях плану підготовки та проведення фестивалю:
 - визначення термінів проведення фестивалю;
 - складання плану з підготовки до проведення фестивалю;
 - складання програми фестивалю;
 - призначення відповідальних осіб за кожен складову фестивалю.
4. Формування журі.
5. Технічне забезпечення:
 - підготовка приміщень та майданчиків;
 - організація транспортного забезпечення;
 - організація роботи технічних служб на час проведення фестивалю;
 - забезпечення звукового та світлового оформлення концертних програм;
 - забезпечення фото та відео зйомки.
6. Інформаційне та правове забезпечення учасників фестивалю:
 - організація документального обслуговування (накази, розпорядження, листи, запрошення, заявки, маршрутні листи т.і.);
 - розповсюдження запрошень делегаціям і почесним гостям;
 - інформаційний зв'язок з відомчими організаціями та іноземними партнерами;
 - оформлення офіційних запрошень, віз та інших правових документів для іноземних делегацій.

7. Складання даних про учасників.

- розробка анкет-заявок і відрядних листів;
- прийом заявок;
- визначення кількості учасників.

8. Складання кошторису заходу

- визначити обсяг заробітної плати для постановочної групи, технічних працівників, журі, викладачів майстер-класів т.і.;
- визначити обсяг витрат для організації проживання та харчування учасників;
- визначити обсяг витрат на організацію конкурсної частини (оформлення майданчиків, закупівля призів, виготовлення дипломів т.і.).

9. Укладання угод з юридичними та фізичними особами з технічного та професійного забезпечення фестивалю:

- з перекладачами для іноземних гостей;
- на виготовлення та придбання сувенірів з емблемою фестивалю, буклетів, програми фестивалю, запрошень, акредитаційних карток, біджів, призів, кубків, дипломів, грамот та подяк;
- членами постановочної групи, викладачами майстер-класів т.і.;
- на проживання та харчування учасників.

10. Пошук додаткових коштів фінансування заходу:

- відправлення інформаційних листів юридичним і фізичним особам з метою часткового спонсорювання фестивалю на взаємовигідних умовах;
- відправлення листів керівникам закладів та організацій з проханням про пайову участь у фінансуванні фестивалю.

11. Рекламно-інформаційний фактор:

- забезпечення реклами в засобах масової інформації;
- розповсюдження афіш і буклетів фестивалю;
- підготовка та розповсюдження прес-анонсу фестивалю;

- забезпечення роботи преси на період проведення фестивалю.

12. Впровадження спеціальної безпеки під час проведення фестивалю:

- організація роботи правоохоронних органів;

- забезпечення невідкладної медичної допомоги;

- чергування працівників служби надзвичайних ситуацій.

Відкриття фестивалю, з точки зору режисури, є його прологом. Одним з найбільш важких завдань у підготовці та проведенні церемонії відкриття стала необхідність створити комфортне спілкування, тому що це перша очна зустріч всіх учасників фестивалю. Якщо це досягнуто, то саме в відкритті найбільш повно (з використанням документального та художнього матеріалу) розкривається суть, сенс та зміст фестивалю. Закриття і Гала-концерт - підсумок, фінал свята, головна подія фестивалю. Для оцінювання учасників фестивалю необхідно зформувати компетентне журі. Оскільки розуміння категорій у різних людей різне, остільки абсолютно об'єктивної оцінки бути не може, результат завжди чи так, чи інакше, залежить від чиєїсь суб'єктивної думки, особистого смаку. Аби цьому запобігти і підвищити об'єктивність оцінювання потрібно дотримуватись правила «**Трьох Ніколи**»:

1. **Ніколи** не довіряти суддівство одній людині, число членів журі має бути від 3 до 7.

2. **Ніколи** не запрошувати в журі людей, які не мають власного досвіду в діяльності, яку належить оцінити.

3. **Ніколи** не покладатися на людей, особисто зацікавлених у результаті.

Всі дії по просуванню фестивалю необхідно розділити на три стадії: передподія, подія та післяподія.

Передподія

Перед фестивалем зазвичай головним завданням для просування є залучення необхідного числа відвідувачів, плюс привернення уваги до проекту в цілому. Тут гарні всі засоби, включаючи пряму рекламу, поштові розсилки, PR. Причому якісь не найзначніші кроки варто робити вже за 2-3 місяці до початку, щоб оповістити аудиторію. У міру наближення дати відкриття активність необхідно збільшувати, а її пік повинен припасти на останні 2-4 тижні до заходу.

Подія

Промо-активність після відкриття спеціального заходу знижується і видозмінюється - це очевидно. Основний упор на даній стадії робиться, в першу чергу, на PR роботу з пресою. Є кілька варіантів. По-перше, якщо проект привернув велику увагу, то на ньому обов'язково будуть журналісти, і цим шансом не варто нехтувати. По-друге, необхідно забезпечувати пресу різними матеріалами (прес-релізи, інтерв'ю т.і.) протягом фестивалю.

Післяподія

Крапку в проведенні фестивалю можна поставити лише після того, як буде проведено аналіз планів і результатів. Після проведення фестивалю проводиться аналіз і обговорення, щоб уникнути повторення помилок і закріпити найбільш вдалі моменти.

Джерела фінансування культурно-мистецьких проектів

Існує бюджетне та позабюджетне фінансування

Ефективне використання бюджетних коштів, передбачених на проведення культурно-мистецьких заходів та отримання коштів під реалізацію культурних програм.

Позабюджетні джерела фінансування Одним з ресурсів розвитку культурно-дозвілєвої сфери є пошук позабюджетних джерел фінансування.

Головними умовами отримання коштів в даному випадку є: наявність сприятливого іміджу того заходу, на який просяться гроші (імідж - це наявність власного «обличчя», сприятлива громадська думка). Імідж фестивалю багато в чому визначається його місією, тобто соціальною значимістю, роллю, призначенням, яке повинно бути відомо населенню, засобам масової інформації, владі, потенційним спонсорам.

Запорукою сприятливого рішення на користь фінансування проекту є також особиста чарівність людини, яка входить в діалог зі спонсором, її володіння технікою міжособистісної комунікації.

Знання можливих мотивів фінансування проекту.

Організатору заходу чи автору проекту, що вступає в діалог зі спонсором, необхідно не просто знати мотиви фінансової благодійності, необхідно гранично конкретно і точно сформулювати:

- що ви хочете отримати і під що конкретно;
- що ви можете дати організації-спонсору;

- у чому сильна сторона вашого заходу (її унікальність, несхожість);
- яка суспільна значущість тієї справи, яку потребує фінансування.

Дотримання алгоритму підготовки та проведення фестивалю є гарантією успішного завершення справи.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13.09.2017 № 889

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
04 жовтня 2017 р.
за № 1226/31094**

**Про затвердження Порядку організації і проведення в Україні
міжнародних фестивалів народної творчості**

Відповідно до підпункту 13 пункту 4, пункту 8 Положення про Міністерство культури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2014 року № 495, та з метою упорядкування організації і проведення в Україні культурно-мистецьких заходів з народної творчості **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити Порядок організації і проведення в Україні міжнародних фестивалів народної творчості (далі - Порядок), що додається.
2. Структурним підрозділам у сфері культури обласних, Київської міської державних адміністрацій протягом трьох місяців від дня державної реєстрації переглянути й привести у відповідність до Порядку програми фестивалів з народної творчості, яким надано статус міжнародних.
3. Управлінню стратегічного планування та розвитку (Лавро Є.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням даного наказу покласти на державного секретаря Карандєєва Р.В.

Міністр

Є.М. Нищук

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
культури України
13.09.2017 № 889

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
04 жовтня 2017 р.
за № 1226/31094

ПОРЯДОК
організації і проведення в Україні міжнародних фестивалів
народної творчості

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає умови організації та проведення міжнародних фестивалів народної творчості в Україні.

2. Міжнародний фестиваль народної творчості проводиться з метою заохочення діалогу між культурами країн світу в інтересах взаємоповаги культур, сприяння збереженню і взаємозбагаченню народної творчості та фольклорної спадщини, розвитку аматорського мистецтва та популяризації самобутніх традицій народів світу.

3. Завданнями міжнародного фестивалю народної творчості (далі - міжнародний фестиваль) є:

презентація та популяризація культури й культурних традицій народів різних країн;

ознайомлення закордонних колективів країн - учасниць фестивалю з українською культурою, фольклорною спадщиною українського народу;

обмін досвідом роботи колективів, налагодження творчих та наукових контактів на взаємовигідних умовах;

пропаганда культурних набутків української діаспори, зміцнення культурних зв'язків з українцями іноземних держав;

забезпечення культурних обмінів у всьому світі в інтересах взаємоповаги культур світу.

4. До організації фестивалю залучаються підприємства, установи та організації усіх форм власності, статути (положення) яких передбачають

провадження діяльності у сфері культури, громадські об'єднання, які провадять діяльність у сфері культури.

II. Основні вимоги до проведення міжнародного фестивалю

1. Міжнародний фестиваль є відкритим для учасників з усіх країн та аматорських колективів України.

2. Міжнародний фестиваль повинен відповідати меті і завданням, зазначеним у пунктах 2, 3 розділу I цього Порядку, і бути некомерційним заходом.

3. Міжнародний фестиваль може мати постійне місце проведення або проводитись у різних адміністративно-територіальних одиницях України за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

4. Фестиваль є міжнародним за умови участі у ньому не менше п'яти іноземних держав.

5. Тривалість міжнародного фестивалю не менше трьох днів.

6. Міжнародний фестиваль не повинен повторювати назви фестивалів, які вже існують в Україні та у країнах-учасницях.

7. У рамках міжнародного фестивалю передбачається проведення наукової частини (науково-практична конференція, круглий стіл, майстер-класи, творчі лабораторії та інші заходи відповідно до специфіки фестивалю).

8. Творчі вимоги до учасників, періодичність, місце та порядок проведення визначаються організаційним комітетом міжнародного фестивалю (далі - Оргкомітет).

9. Запрошення іноземним колективам надсилаються не пізніше ніж за 9 місяців до початку проведення міжнародного фестивалю.

10. За 6 місяців до початку проведення міжнародного фестивалю засновником визначаються організаційні умови його проведення, в яких передбачаються:

примірна кількість учасників;

розміщення, харчування (дотримання санітарно-гігієнічних умов, обов'язкове триразове харчування із сухим пайком у день від'їзду, медичне страхування);

забезпечення транспортом, послугами перекладача, гіда;

програма перебування (художня, екскурсійна, репетиційна);

технічні характеристики місць проведення виступів (розмір сцени, світлове та звукове обладнання, артистичні кімнати, технічні можливості для репетицій тощо);

фінансові питання;

графік приїзду/від'їзду учасників міжнародного фестивалю.

III. Організаційний комітет міжнародного фестивалю

1. Оргкомітет створюється для координації діяльності з питань підготовки і проведення міжнародного фестивалю.

2. Склад Оргкомітету затверджується організатором фестивалю.

3. До складу Оргкомітету входять представники організатора фестивалю, провідні діячі культури та мистецтва, науковці.

4. Оргкомітет:

розробляє та затверджує регламент проведення міжнародного фестивалю (далі - Регламент);

визначає місце та строки проведення міжнародного фестивалю;

формує склад журі (якщо міжнародний фестиваль є конкурсним);

створює режисерсько-постановчу групу міжнародного фестивалю;

формує склад дирекції міжнародного фестивалю (у разі потреби);

відбирає колективи для участі у фестивалі;

забезпечує організацію наукової частини міжнародного фестивалю;

забезпечує належні умови для перебування учасників, гостей фестивалю (медичне обслуговування, проживання в готелі, харчування, транспортне обслуговування);

затверджує емблему та рекламну продукцію міжнародного фестивалю;

організовує роботу прес-центру протягом проведення фестивалю;

сприяє в організації реклами на радіо, телебаченні, у пресі підприємствам, установам, організаціям, фізичним особам, які надали підтримку в організації та проведенні фестивалю;

координує проведення фестивальних заходів.

IV. Журі міжнародного фестивалю

1. Для забезпечення незалежного експертного оцінювання конкурсної програми міжнародного фестивалю створюється журі у складі не менше семи осіб.

2. Склад журі затверджується Оргкомітетом не пізніше ніж за два місяці до початку міжнародного фестивалю.

3. До складу журі входять провідні діячі культури і мистецтва, а також іноземні фахівці (в обов'язковому порядку із країн - учасниць фестивалю).

4. Із членами журі не пізніше ніж за два місяці, з іноземними членами журі не пізніше ніж за шість місяців до початку проведення міжнародного

фестивалю укладається договір, в якому обумовлюються творчі, побутові, фінансові питання.

V. Конкурсна програма

1. Умови конкурсної програми визначаються Регламентом.

2. У Регламенті відображаються:

тема й мета конкурсної програми та вимоги до неї;

тривалість конкурсної програми;

критерії оцінки;

вікові та інші обмеження для учасників міжнародного фестивалю;

премії та нагороди;

строк подачі документів на участь у міжнародному фестивалі (конкурсній програмі);

потреба в представленні відео- та аудіоматеріалу, умови його використання;

вимоги до технічного забезпечення.

VI. Порядок надання фестивалю статусу міжнародного та його підтвердження

1. Фестивалю надається статус міжнародного Мінкультури за поданням Міністерства культури і мистецтв Автономної Республіки Крим, структурних підрозділів у сфері культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2. Клопотання про присвоєння фестивалю статусу міжнародного подається організатором фестивалю не пізніше ніж за півроку до його проведення.

3. До клопотання додаються:

Регламент;

обґрунтування про необхідність проведення фестивалю;

погодження місцевих органів влади на проведення фестивалю на відповідній території;

кошторис фестивалю із зазначенням джерел фінансування;

матеріально-технічні умови забезпечення фестивалю.

4. Підтвердження статусу міжнародного здійснюється кожні п'ять років у визначеному порядку.

5. Перелік міжнародних фестивалів розміщується на офіційному веб-сайті Мінкультури.

VII. Фінансування фестивалю

Фінансове забезпечення міжнародного фестивалю здійснюється за рахунок джерел, не заборонених законодавством України.

Список використаної літератури:

1. Бабков, В. Фестивальний менеджмент / В. Бабков. – М.: ART - менеджер, 2007
2. Бочелюк В.Й. Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство. К.: Центр навчальної літератури, 2006
3. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах. К.: Кондор, 2005
4. <https://www.zakon.rada.gov.ua>
5. <https://www.romts.kultura-grv.ru>
6. <https://www.avktarget.com>

Методичні рекомендації.

Фестивалі народної творчості:
методика організації та проведення.
Укладач Діденко М.О.

